

VEILEDER

for Omsorgsberedskap

Norske Kvinners Sanitetsforening

Bakgrunn

Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.) har siden starten i 1896 hatt frivillige i beredskap som kan hjelpe til når det trengs.

Medlemmer i en sanitetsforening som ønsker å bidra til trygge lokalsamfunn kan gå sammen for å starte en Omsorgsberedskapsgruppe. Det kan bare være en Omsorgsberedskapsgruppe i hver kommune. Gruppene er et verdifullt supplement til det lokale beredskapsarbeidet. Frivillige i Omsorgsberedskapsgruppene skal bistå ved behov.

Omsorgsberedskap

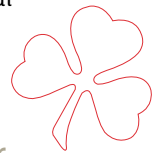
Omsorgsgruppene kan bidra med hus, mat og omsorg. Det kan være mat og drikke til rammede, evakuerte, pårørende eller hjelpemannskap. Frivillige i Omsorgsberedskapsgruppa kan gi omsorg og være en trygg voksenperson når noen har det vanskelig. Andre oppgaver som gruppene kan bidra med, er for eksempel registrering ved massevaksinering, evakuering, registrering på evakuert-, mottaks- eller pårørendesenter. Noen Omsorgsberedskapsgrupper har egne hus eller tilgang til lokaler som kan brukes.

Kommunal beredskapsplikt

Kommunene har et ansvar for å ivareta innbyggernes sikkerhet og trygghet. Alle uønskede hendelser skjer i en kommune, og kommunen spiller en avgjørende rolle i alt beredskapsarbeid. Kommunen skal først kartlegge hva som kan skje av kriser, katastrofer og uønskede hendelser i egen kommune. Deretter skal de planlegge hvordan slike hendelser skal håndteres gjennom en beredskapsplan. Kommunen skal øve på beredskapsplanen annethvert år. Kommunene er oppfordret til å samarbeide med frivillige organisasjoner.

Mål

N.K.S. ønsker å motivere enda flere frivillige og sanitetsforeninger til å etablere Omsorgsberedskapsgrupper for å bidra til trygge lokalsamfunn. Vi har også et mål om at alle Omsorgsberedskapsgruppene skal inngå en forpliktende samarbeidsavtale med sin kommune. Avtalen skal inneholde hvilke foreninger som samarbeider om Omsorgsberedskap, og hva man kan bidra med når krisen rammer.

Du finner mer informasjon på våre nettsider

Ord og begrep

Beredskap: beredskap er definert som planlegging og forberedelser av tiltak for å begrense eller håndtere kriser eller andre uønskede hendelser på best mulig måte.

Kriser og uønskede hendelser: hendelser som avviker fra det normale, og som har medført eller kan medføre tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier. En krise kan være en hendelse som har potensiale til å true viktige verdier og svekke en organisasjons evne til å utføre viktige funksjoner.

ROS-analyse: en risiko- og sårbarhetsanalyse der man kartlegger, systematiserer og vurderer sannsynligheten for uønskede hendelser som kan inntreffe. Det kan være å kartlegge hvor det kan oppstå store oversvømmelser, bruer eller tunneler som stenges, veier som er rasfarlige, sykehjem eller skoler som blir strømløse og lignende. Alle kommunene har en plikt til å gjennomføre en ROS-analyse.

Beredskapsplan: når man har kartlagt hvor det kan oppstå uønskede hendelser, lager man en plan for hvordan man skal håndtere disse, og hvem som skal gjøre hva. Her kommer frivillige inn. I den kommunale beredskapsplanen må det stå hvilken rolle Omsorgsberedskapsgruppa skal ha dersom vi har en samarbeidsavtale, og hva gruppa kan bidra med. I tillegg skal kommunen ha en beredskapsøvelse minst annethvert år. Kommunene er oppfordret til å invitere frivillige organisasjoner og samarbeidspartnere med på øvelser.

I Norge snakker vi om de fire beredskapsprinsippene:

- *Nærhetsprinsippet:* En krise skal håndteres på et lavest mulig nivå av nærmeste leder.
- *Likhetsprinsippet:* Organiseringen i en krise skal være mest mulig lik den daglige organiseringen.
- *Ansvarsprinsippet:* Den myndighet som har det daglige ansvaret, har også ansvaret i en krise.
- *Samvirkeprinsippet:* For å sikre best mulig utnyttelse av ressurser, er det behov for samarbeid. Det må avklares hvem som skal gjøre hva i ulike situasjoner og hvem det er nødvendig å samhandle med, både forebyggende og i beredskapssituasjoner.

Hvordan komme i gang med Omsorgsberedskap?

SKAL

- ❖ **Inviter** til medlemsmøte der beredskap er tema, inviter gjerne fylkesberedskapskontakt
- ❖ **Ta kontakt** med kommunen og hør om de er interessert i et samarbeid
- ❖ **Spør** de andre sanitetsforeningene i kommunen om de vil samarbeide
- ❖ **Det bør være** minimum 6 personer i ei gruppe
- ❖ **Inform**er fylkesberedskapskontakt om at dere er interessert
- ❖ **Samarbeider** flere sanitetsforeninger, velg en styrings-/arbeidsgruppe med 1-2 representanter og en gruppeleder
- ❖ **Lag perm** med nyttig informasjon for alle i styrings-/arbeidsgruppa
- ❖ **Lag en oversikt** over aktuelle hus og lokaler som kan disponeres
- ❖ **Lag budsjett**, avklar hva eierforening(e) skal betale til drift av gruppa
- ❖ **Skriv** under på etikk- og taushetserklæring
- ❖ **Avklar** hvilken konto som skal brukes, man må ha eget organisasjonsnummer for å opprette konto
- ❖ **Signering** av samarbeidsavtalen gjøres av lederene i eierforening(e) sammen med kommunen
- ❖ **Lag liste** med navn, telefonnummer og oppgaver gruppa kan bidra med
- ❖ **Bestill** egne omsorgsberedskapsvester, se i nettbutikken

BØR

- **Ta opp** Omsorgsberedskap på årsmøtet og diskuter budsjett
- **Bruk** informasjonsskriv til arbeidsgiver for å be om permisjon for medlemmer av gruppa under øvelser og hendelser
- **Lag** en samarbeidsavtale som beskriver økonomi, rapportering og valg, der flere foreninger samarbeider
- **Markedsfør** når avtaler signeres og fornyes, bruk lokalpressen
- **Inngå** avtaler med nærbutikk om innkjøp

KAN

- **Samarbeid** med andre aktuelle organisasjoner
- **Søk** om politiattest - skal forevises gruppeleder, ikke oppbevares
- **Lag** navneskilt til medlemmene
- **Søk** Extrastiftelsen og Gjensidigestiftelsen om oppstartsmidler

Hva er lurt å tenke på for deg som leder Omsorgsberedskapsgruppa – gruppeleder?

1. halvår

SKAL

- **Send** årsrapport til fylkesberedskapskontakt *innen 1. februar*
- **Send** årsrapport og regnskap til eierforeningene før foreningenes årsmøter
- **Når avtale** med kommunen signeres/resignerens skal fylkesberedskapskontakt, eierforeningene og fagansvarlig i N.K.S. ha kopi
- **Overlever** informasjon/perm dersom det er skifte av gruppeleder
- **Gi beskjed** til fylkesberedskapskontakt dersom det er ny gruppeleder
- **Dobbelsjekk** navnelister og at du har riktig kontaktinformasjon til alle
- **Velg** representanter fra eierforeningene til styrings-/arbeidsgruppa
- **Gruppa** konstituerer seg hvert år etter eierforeningenes årsmøter
- **Oppdater** samarbeidsavtalen med kommunen dersom nye sanitetsforeninger ønsker å bli med i Omsorgsberedskapsgruppa
- **Husk** å holde eierforeningene informert om gruppas arbeid
- **Planlegg** møte, samling eller øvelse for høsten

BØR

- **Sjekk** utstyr, materiell og vester
- **Ha** egenarrangert øvelse eller samarbeid med andre
- **Delta** på nasjonale samlinger og møter om Omsorgsberedskap

KAN

- **Send** årsrapport til samarbeidspartner i kommunen
- **Søk** Extrastiftelsen *innen 15.mars*

2. halvår

- **Planlegg** aktivitet neste år, f.eks. førstehjelpsinformasjon-/opplæring

BØR

- **Ha** møte, samling eller øvelse for alle i gruppa
- **Kontakt** kommunen og be om årlig samarbeidsmøte

KAN

- **Markering** av årets førstehjelpsdag
- **Søk** Extrastiftelsen og Gjensidigestiftelsen *innen 15. september*
- **Markering** i forbindelse med Sanitetens uke – uke 39

Hva er lurt å tenke på for deg som er fylkesberedskapskontakt?

1. halvår

SKAL

- **Oppsummer** og send årsrapporter *innen 1. mars* til fagansvarlig i N.K.S. sitt sekretariat
- **Ha kontakt** med gruppene minst en gang årlig og ha oppdaterte lister over gruppeledere
- **Skriv** årsrapport til fylkesstyret før fylkesårsmøtet
- **Overlever** informasjon/perm når det velges ny beredskapskontakt
- **Planlegg** årlig fylkes-/regionsamling eller møte om Omsorgsberedskap

BØR

- **Delta** på nasjonal opplæring/samling for fylkesberedskapskontakter
- **Delta** på møter og samlinger som N.K.S. arrangerer om omsorgsberedskap
- **Ha god kontakt** med fylkesstyret og sikre at styret har Omsorgsberedskap jevnlig på agendaen

KAN

- **Søk** Extrastiftelsen *innen 15.mars*

2. halvår

- **Lag** plan og budsjett for neste år til fylkesstyret

BØR

- **Se medlemsnettet** for aktuelle tema til fylkes-/regionsamling
- **Ha kontakt** med Sivilforsvaret, politiet, fylkesberedskapssjef og andre samarbeidspartnere
- **Ha dialog** med fylkesleder om representanter til distriktsrådet for Heimevernet, når disse skal velges etter hvert stortingsvalg

KAN

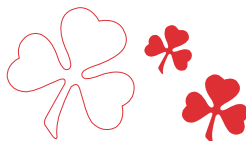
- **Søk** Extrastiftelsen og Gjensidigestiftelsen *innen 15. september*

Hvordan kan Omsorgsberedskapsgruppa rekruttere medlemmer?

- Nye medlemmer må få informasjon om Omsorgsberedskap
- Del ut faktaark eller minibrosjyre til nye medlemmer
- Inviter personer som er opptatt av beredskap inn i Omsorgsberedskapsgruppa, husk at de kan ha et års prøvetid før de velger om de vil bli medlem.
- Attest og bekreftelse på frivillig arbeid kan være viktig, spesielt for yngre
- Fokuser på hva den enkelte kan bidra med for å skape trygge lokalsamfunn
- Faglig påfyll, opplæring og øvelser kan være en motivasjonsfaktor

Hvem kan gruppa samarbeide med?

- Sivilforsvaret
- Heimevernet
- Politiet
- Brann- og redningsetaten
- Røde Kors
- Norsk Folkehjelp, m.fl.

Hvilke foreninger kan jeg få tips og råd fra?

Disse Omsorgsberedskapsgruppene har sagt at de gjerne kan svare på spørsmål:

- Svolvær, Nordland
- Sarpsborg, Østfold
- Nærøy, Trøndelag
- Holmsnes og Sandnes, Nordland
- Lenvik, Troms
- Engerdal, Hedmark
- Grimstad, Agder
- Nordfjordeid, Sogn og Fjordane

På medlemsnettets finner du nyttig informasjon, blant annet:

Avtale

Alle Omsorgsberedskapsgruppene bør ha en samarbeidsavtale med kommunen, se mal på medlemsnettets. Avtalen skal signeres av lederne for de foreningene som er med i Omsorgsberedskapsgruppa. Avtalen kan gjelde i fire år, fra kommunevalg til kommunevalg. Avtalen beskriver hva gruppa kan bidra med, skal sikre at partene kjenner til hverandre og at det gjennomføres et årlig evaluerings-/samarbeidsmøte med kommunen.

Beredskapsvester

Alle oppfordres til å bruke N.K.S. sine Omsorgsberedskapsvester både under øvelser og ved hendelser. Vestene finner du i nettbutikken, og det er egen vest for leder. Vesten kan oppbevares av gruppeleder, styrings-/arbeidsgruppa eller deles ut til den enkelte.

Debriefing

Når man står i vanskelige situasjoner har man ofte behov for å snakke sammen og gjennomgå hendelsen i ettertid. Gruppen bør ha en plan for debriefing. Debriefing er obligatorisk for alle som har vært med på en hendelse. Tenk gjennom hvem som kan bistå i din gruppe.

Forsikring

Alle medlemmer og andre som er på oppdrag for N.K.S. er dekket av en egen skade- og ulykkesforsikring gjennom Tryg forsikring. Forsikringen er tegnet av N.K.S. sentralt. Dersom noen opplever en skade eller ulykke uten at det oppfattes som en varig skade, anbefales det likevel å skrive en skademelding umiddelbart. Det kan komme til nytte senere når man får oversikt over skadeomfanget eller om man opplever forverring.

Hvor kan vi søke om økonomisk støtte?

Det er mange søkemuligheter både nasjonalt og lokalt. På medlemsnettet finner du oversikt over nasjonale midler og prosjekt, og lokalt kan for eksempel kommune eller bank gi midler til frivillige organisasjoner.

Møter for medlemmene/frivillige i Omsorgsberedskapsgruppa

Det er viktig at gruppa samles jevnlig for å holde kontakten og få faglig påfyll. På medlemsnettet finner du informasjon om aktuelle tema som kan tas opp på gruppemøter eller fylkessamlinger.

Oppdragsskjema

Det bør fylles ut et skjema for alle oppdrag som gruppa er med på, selv om det bare er en øvelse. Samle gjerne informasjon i en egen perm, for det er nyttig å ha som dokumentasjon for ettertiden.

Samarbeidspartnere

N.K.S. har nasjonale samarbeidsavtaler med Helsedirektoratet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Politidirektoratet. Avtalene finner du på medlemsnettlet.

Taushetsplikt/fotografering

Vi har laget noen retningslinjer for hva det er lurt å tenke på når man er i situasjoner der man møter sårbare personer.

Øvelser

Beredskap handler om å være beredt, men beredt på noe som kanskje aldri skjer. Derfor er det viktig å øve slik at man er godt rustet den dagen noe skulle skje. Alle kommunene skal ha øvelser minst annethvert år, så spør om dere kan få bli med. Lag gjerne egenarrangerte øvelser, det kan være ringeøvelse, evakuering, o.l.

Øvrig informasjon og materiell

Du finner tips og råd om aktiviteter på medlemsnettlet under Omsorgsberedskap. Der finner du også taushets- og etikk-erklæring som må være utfylt ut av alle som er med i Omsorgsberedskapsgruppa.

 Kontaktperson

May Britt Buhaug
maybritt.buhaug@
sanitetskvinnene.no
mobil: **97 54 87 51**

Veilederen ble utarbeidet og utgitt i 2018.

Arbeidsgruppa har bestått av: Anita Marø, Nærøy i Nord-Trøndelag, Ingunn Arntun, Hadsel i Nordland, Kathe Davidsen, Fjorden i Vestfold, Trine-Lise Bjørnebye, Engerdal i Hedmark, May Britt Buhaug, prosjektleder i N.K.S.s sekretariat, Mai Britt Løken, Sarpsborg i Østfold

Vi er til for andre!

Norske Kvinners Sanitetsforening

- Er Norges største kvinneorganisasjon med 41 500 medlemmer og over 650 lokale sanitetsforeninger over hele landet
- Har som formål å bidra til et trygt og inkluderende samfunn ved å aktivisere medlemmene til frivillig innsats
- Sanitetskvinnenes hovedfokus er å bedre kvinners livsvilkår i alle livets faser
- Er landsdekkende og demokratisk oppbygd med sterk forankring i lokalmiljøet
- Gjør en betydelig innsats lokalt, samtidig som vi drar lasset sammen i vårt nasjonale og internasjonale engasjement
- Mottar ikke statsstøtte, er partipolitisk uavhengig og livssynsøytral

